

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. III. De Materia, & Objecto Judicij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

De Materia, & Objecto Judicij.

SUMMARIUM.

50. *Judex Ecclesiasticus solus cognoscit de causis Spiritualibus.*
 51. *De Jure Patronatus.*
 52. *Sepultura, nisi sit questio merè facti.*
 53. *De Causis Matrimonialibus.*
 54. *Ad quem Judicem pertineat causa Dotis?*
 55. 56. *Ad quem, cum dabitur, an causa proposita sit spiritualis, vel temporalis?*
 57. *Ubinam cause profane tractandæ sint?*
 58. *Judex Ecclesiasticus negligentiam Judicis secularis supplere potest.*
 59. *Non secularis negligentiam Ecclesiastici.*
 60. *Nisi in controversijs super Feudo ortis.*
 61. *Cause mixti fori tractantur ab eo, qui prævenerit.*

62. *Enumerantur cause, quæ mixti fori sunt.*
 63. *Utrum Laicus in crimine mixti fori punitus à Judice Ecclesiastico, ob idem crimen puniri etiam possit à Judice seculari?*
 64. *An condemnari ab isto, quando à Judice Ecclesiastico est absolutus?*
 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. *Qualis sit Judex Causarum Feudalium?*
 72. *Coram quo Judice ventilandæ sint Cause connexæ?*
 73. *Quot modis esse cause connexæ possint?*
 74. *Quis Judex in Causis connexis legitimus sit?*
 75. *Casus, in quibus, qui cognovit de una causa, non cognoscit de connexa.*

Materia, seu Objectum Judicij sunt Cause quælibet tam Ecclesiasticæ, quàm temporales; tam Civiles, quàm Criminales; tam petitoria, quàm possessoria; tam Feudales, quàm Allodiales; tam connexæ, quàm disparatæ, modò quæquæ coram suo Judice disceptetur; pro diversitate enim causæ alia unius, alia alterius Jurisdictionis censetur propria.

50. *Quæritur 1. quis sit Judex ordinarius causarum Ecclesiasticarum?* 2. *causæ Ecclesiasticæ duplicis generis sunt; aliquas enim ex illis DD. appellant merè Ecclesiasticas, seu Spirituales, alias Temporales. Merè Ecclesiasticæ, seu Spirituales sunt, quæ ex objecto suo sacræ sunt, seu quæ versantur circa rem sacram, & spiritualem. Non merè Ecclesiasticæ, seu Temporales, quæ habent objectum de se quidem profanum, & temporale, ratione tamen Personæ Ecclesiasticæ, contra quam proponuntur, aliòve ex capite ad cognitionem Judicis Sacri pertinent. De posterioribus agitur Tit. seq. à n. 63. De prioribus, seu merè Ecclesiasticis indubitata apud omnes tam Catholicos, quàm Heterodoxos sententia est, illas ad cognitionem Judicis Ecclesiastici, & quidem solius, Laicis omnino exclusis, spectare. Constat ex pluribus textibus Juris Canonici, præcipuè c. decernimus 2. & c. seq. b. tit. c. tuam 2. de ordin. cognit. c. lator 5. & c. causam 7. qui filij legitim. c. ut inquisitionis 18. §. prohibemus de heretic. in 6. c. si Judex 12. de sent. excomm. in 6. Ratio est, quia rerum spiritualium, eique annexarum cognitio Judicialis, & auctoritativa, ac de ijs dispositio est actus potestatis spiritualis, atqui hæc potestas à Christo concessa est Petro, & ejus successoribus. Matth. 16. v. 18. Joan. 21. v. 17. non verò Principibus, & Judicibus Laicis, quip-*

pe quos obsequendi magis necessitas manet; quàm autoritas imperandi, quando de rebus spiritualibus agitur *can. bene quidem 1. dist. 96. c. Ecclesiæ 10. de constitut. & c. fin. de reb. Eccl. non alien. igitur & harum Judicialis cognitio non ad Laicos, sed Petrum, & Petri Successores, ac eos, quos ipsi in partem curæ Pastoralis afflumunt, Praelatos Ecclesiasticos spectat. Proceditque hoc non tantum de ijs causis, quæ ab intrinseco spirituales sunt, uti sunt, quæ ad Fidem, Sacramenta, & Sacramentalia, absolutionem à Votis, & Juramentis, Sacrificium, & Ritus sacros, Censuras, & alias poenas merè Ecclesiasticas, aliæque his similia pertinent; sed etiam de ijs, quæ intrinseco spirituales non sunt, sed spirituali tantum annexæ, quales sunt causæ reddituum Ecclesiasticorum, Decimales &c. Ratio est, quia magis dignum trahit ad se minus dignum *arg. c. quod in dubijs 3. de consec. Eccl. vel Altar. & res temporalis definit esse talis, quamprimum spirituali annexa fuerit, prout elucet non tantum ex Jure Sacro *can. siquis objecerit 7. caus. 1. q. 3. sed etiam ex Jure profano §. sacræ 2. Inst. de rer. divis.***

Dub. 1. *An Judex Laicus cognoscere possit de Jure Patronatus?* Videtur posse; quia hoc Jus non videtur esse spirituale, cum Laicis etiam competat, quibus aliàs nullum Jus spirituale potest competere.

Sed certa est negativa sententia, sc. Judicem Laicum principaliter, & perse de Jure Patronatus non posse cognoscere, vel pronuntiare. Constat ex *c. quanto 3. b. tit.* Ratio est, quia Jus hoc vel secundum se, & ex objecto suo est spirituale, ut plures DD. putant, vel saltem est aliquod antedenter annexum spirituali, cum ordinetur ad spiritualem Beneficij collationem, vel institutionem præsentati, ut innuitur *c. quanto cit.* atqui

atque de connexis, & accessorijs idem debet esse iudicium, ac dispositio *translato 3. de constit. & quæ Religiosis adherent*, Religiosa sunt *l. quæ Religiosis 43. ff. de R. V.* ergo cum de Beneficijs Laici non possint esse Iudices, neque in causis Juris Patronatus, quod Beneficijs annexum est, esse poterunt. *Conf. à pari cum feudo*; nam de hoc cognoscere poterit dominus feudi, quia istud ab eo provenit tanquam gratia, & beneficium. atque ejusmodi gratia ab Ecclesia concessa Patrono est etiam Jus Patronatus, & quidem ita, ut in certis casibus, videlicet ob negligentiam Patroni, ipsa defectum suppleat. ergo &c.

Dixi *principaliter*, & *per se*; nam accessorie & secundario Laicus Iudex de Jure Patronatus cognoscere, & judicare potest, ut fieret, si Iudex secularis per sententiam condemneret possessorem Castrum alicujus, ut illud domino suo reddat unà cum omnibus Juribus ei annexis; nam si eidem annexum sit etiam Jus Patronatus ad certum, vel certa Beneficia, etiam hoc cum cæteris vi talis sententiæ tradere possessor debet, ut bene Abb. *in c. 3. cit. n. 9.* Decius *ibid. n. 6.* Laym. *V. porro.* Pirh. *hic n. 53.* Schamb. *n. 33.* & patet à pari; nam licet Jus Patronatus alias secundum se vendi non possit, si tamen vendatur Castrum, cui hujusmodi Jus annexum est, illud cum Castro accessorie ad emptorem transit: item licet Princeps secularis Vassallum directe Jure Patronatus privare non possit, potest tamen accessorie confiscando Castrum, & bona, quibus annexum est Jus Patronatus. Igitur eodem modo, licet Iudex Laicus per se, & principaliter cognoscere de Jure Patronatus nequeat, poterit tamen accessorie & secundario. Bene tamen *l. cit.* monent Abbas, Decius, Schambogen, hoc casu de Jure Patronatus mentionem expressam in libello, & sententia non faciendam, ne censetur de eo velle principaliter judicare.

Neque obstat ratio dubitandi; nam quod dicitur Laicum non esse capacem possidendi Jus spirituale, verum est, seclusa concessionem, & gratiâ speciali Ecclesiæ; ex tali autem concessionem, & gratiâ Laicus Jus Patronatus obtinet, non autem ullus Iudex Laicus obtinet jus judicandi, & pronuntiandi de Jure Patronatus vi Juris communis, cum nullus in hoc textus de ipso extet. Ergo &c.

Dub. 2. ad quem Iudicem spectet cognoscere de questione orta super Jure Sepultura? *¶ Si questio sit merè facti*, v. g. an Titius Cajo promiserit Jus sepulturae, vel de impensis funeris, etiam Iudex secularis potest cognoscere. Abb. *in c. 3. h. tit. n. 11.* Alex. *ibid. n. 16.* Laym. *V. simili*, Pirh. *hic n. 54.* Schamb. *n. 34.* Ratio est, quia Iudici Laico solum prohibetur cognitio Juris spiritualis. Atque factum, etsi eidem Jus applicetur, Jus tamen spirituale non continet: &

hinc, etsi versetur circa rem spiritualem, cognosci tamen potest, quin cognoscatur de Jure aliquo spirituali. Ergo &c.

At si sit *questio Juris*, ad Iudicem Ecclesiasticum cognitio causæ pertinet: quod verum est, si agatur actione reali, & quaratur, an vel cui Jus sepulturae in aliquo loco Ecclesiæ, vel Cœmeterij competat; si intentetur actio personalis, ut si quis promiserit alteri, ejusque hæredibus Jus sepulturae in sepulchro Majorum suorum, & dubitetur, an hæc promissio valeat. Abb. *in c. 3. cit. n. 11.* cum supra allegatis. Ratio est, quia Jus vel spirituale est, vel saltem spirituali annexum, videlicet loco Sacro, Ecclesiæ, aut Cœmeterio, ad quod ordinatur. Atque ut *n. præc.* dictum est, ad eundem Iudicem spectat judicare de principali, & connexis cum principali. Ergo &c.

Neque obest, quod Laicus possidere possit Jus sepulturae in loco Sacro; quia proprie Laicus non possidet, vel quasi possidet sepulchrum existens in Ecclesia, vel Cœmeterio, sed solum ex permissione Ecclesiæ Laici tolerantur in quasi possessione Juris sepulturae.

Dub. 3. ad quem Iudicem pertineant **13** Causæ Matrimoniales? *¶* etiam has coram solo Iudice Ecclesiastico decidendas. Patet ex *can. multorum 10. caus. 35. q. 6. c. tua 5. de excessib. Pralat. & Trid. sess. 24. can. 12. de Sacram. matrim.* Et hinc in ejusmodi causa Camera Imperialis nec Processus decernit, nec appellationes recipit juxta Ordin. Camer. *p. 1. tit. 9. in addit. V. wann auch der Kayser* & Memoriale de Anno 1570. quo Assessoribus injunctum est, *daß sie sich der Matrimonial - Sachen entscheiden sollen.* Gail. *l. 1. obs. 112. n. 17.* Ratio est, quia ex quo contractus Matrimonialis elevatus est ad dignitatem Sacramenti, inter causas spirituales censetur.

Intelligendum tamen hoc est **1.** tantum de Matrimonijs fidelium; nam in causis Matrimonialibus infidelium Iudex competens est solus Iudex secularis; quia eorum Matrimonia sunt tantum contractus Civilis: hinc Princeps, in cuius Jurisdictione consistunt, sicut alijs Contractibus subditorum suorum, ita & matrimonijs infidelium sibi subditorum Leges ferre, iisque impedimentorum dirimentia, tum impediencia potest statuere, ut latius dicitur *l. 4. tit. 1.* **2.** Intelligendum est de ipso contractu Matrimonij; nam circa solemnitates Matrimoniorum extrinsecas, ceremonias in convivio, pompam nuptialem, sumptus, dotem, hæreditates &c. etiam inter Christianos statuere Princeps Laicus potest, ut fuse exponit Fulv. Pacian. *l. 2. de probat. c. 3. à n. 56.* Ratio est, quia hæc nihil spirituale continent. **3.** Intelligendum est de contractu Matrimonij, quantum ad hujus valorem, fidem, obligationes &c. nam his suppositis, ut ea, quæ Jure

Jure Ecclesiastico de hoc statuta sunt, observentur, cogere subditos suos Magistratus etiam secularis poenas infligendo potest; quia juvare uterque Magistratus se invicem debet, ut salva sint utriusque Jura.

Et hinc Judex secularis 1. potest Sponsos, de quibus constat, quod valide contraxerint Sponsalia, compellere ad contrahendum matrimonium. 2. Potest conjugem, quæ post contractum matrimonium a conjugate suo divertit, cogere, ut ad eundem redeat, nisi opponat exceptionem nullitatis, vel causam legitimam faciendi divortium. 3. Potest eos, qui matrimonium clandestinè, & per consequens invalidè contraxerunt, si constet contraxisse, punire. 4. Potest adulterum punire non tantum poenâ sanguinis, de qua certum est, cum eam Judex Ecclesiasticus non possit infligere, sed etiam aliâ arbitrariâ; quia adulterium est crimen mixti fori: de quibus latè meus in hac Cathedra Antecessor P. Melchior Friderich p. m. tr. de for. compet. n. 615. & seqq.

54 Dub. 4. ad quem Judicem pertineat cognoscere de causa dotis, & alimentorum in Judicium deducta? Abb. in c. extenore 11. h. tit. n. 6. & alij nonnulli putant, eam esse mixti fori; quia ad Ecclesiam etiam spectat defensio dotium. Sed distinguendum est, an per se, & principaliter agatur causa Dotis, & alimentorum, an accessorie, & incidenter tantum.

Si primum, ad solum Judicem Laicum ejus cognitio, & defensio pertinet juxta Bald. Felin. Lup. Jason. Socin. Præposit. & alios, quos referunt, & sequuntur Sanch. l. 10. de matr. D. 8. n. 15. Barbof. in l. 1. p. 1. ff. solut. matr. à n. 46. Pirh. hic n. 70. Schambog. ibid. n. 41. Casus est, quando constante Matrimonio uxor agit ad restituendam sibi Dotem, eo quod vir ad inopiam vergat; nam hoc, & similibus casibus repetere Dotem à Judice seculari debet, quia causa Dotis est merè profana.

Si secundum, & quæstio incidat in causa divortij, de quo principaliter agitur, & ibi vir neget se dotem & alimenta uxori debere, utpote adulteræ, ad Judicem Ecclesiasticum spectabit de hac cognoscere, ut constat ex c. de prudentia 3. de donat. int. vir. & uxor. & notat ibid. Gloss. V. incidens cum DD. supra cit. Ratio est, quia principale trahit ad se minus principale; principale autem, videlicet causa divortij, ad Judicem Ecclesiasticum spectat. Ergo &c.

55 Dub. 5. ad quem Judicem pertineat decisio, quando dubitatur, an causa sit Spiritualis, vel Temporalis? Videtur in hoc casu locus esse præventioni, ita ut ab alterutro, nempe à Judice Ecclesiastico, vel seculari dijudicari possit: cui favet l. si quis 5. ff. h. tit. ubi dicitur cujusque Judicis esse, an sua sit Jurisdictio.

Verum hoc non obstante, dicendum,

hoc casu decisionem ad Judicem Ecclesiasticum pertinere. Ita Covar. præf. qq. c. 33. n. 1. Marta de Jurisdic. p. 4. cent. 1. cas. 145. n. 1. Oliva for. Eccl. p. 1. q. 28. n. 21. & hoc recte receptissima traditio omnium. Sumitur clarè ex c. si Judex 12. de sent. excomm. in 6. ibi: quia de re Ecclesiastica, & spirituali. Ratio est, quia Judex secularis judicando de re spirituali excedit limites suæ potestatis, non excedit limites suæ potestatis Judex Ecclesiasticus judicando de re temporali; nam hic non est incapax Jurisdictionis temporalis, sicut tamen ille est incapax Jurisdictionis Spiritualis. Atqui periculo sic excedendi limites potestatis suæ se objiceret Judex secularis, si judicaret, quando dubium est, an causa sit Spiritualis; nam fortè Spiritualis est. Ergo &c.

Ad rationem dubitandi dico, regulam illam non procedere in casu, quo disputatio emergit inter Judicem Superiorem, & inferiorem; nam Superioris tunc est judicare super re controversa.

Dub. 6. an Laicus Jure Delegato possit 56 de causis Spiritualibus cognoscere? R. distinguendo: potest ex delegatione Summi Pont. non verò ex delegatione alterius Prælati Ecclesiastici. Ita Gloss. in c. decernimus 2. h. tit. V. non presumant. Decius ibid. n. 5. Barbof. n. 8. Pirh. hic n. 21. Schambog. ibid. n. 33. Wiest. tit. de for. compet. n. 99. & novissimè P. Schmier tr. de Judic. c. 4. n. 22. & duob. sqq.

Pars 1. patet ex plenitudine potestatis, quam universalissimam Papa habet, ut per se, vel per alios cognoscat de omni causa Spiritualis, modò illi, per quos cognoscit, non sint Jure Divino inhabiles. Atqui Laicus non est Jure Divino inhabilis ad cognoscendam Spiritualia, si id agat, non proprio, sed alieno nomine. Igitur per illos, tanquam Delegatos suos poterit ea Papa cognoscere, & judicare.

Pars 2. constat ex eo, quia Episcopus, vel alius Papæ inferior nequit id, quod Jure Superiori constitutum est, abrogare; atqui superiori Jure, Pontificio nempe, constitutum est, ne Laici immisceant se negotijs spiritualibus per c. decernimus 2. h. tit. & alios textus n. 50. allegatos. Ergo &c.

57 Quæritur 2. ubinam Causæ profanæ generatim tractandæ sint? R. si agitentur inter Clericos, vel saltem reus sit Clericus, tractandæ sunt à Judice Ecclesiastico, ut infra Tit. 2. à n. 79. dicitur; si verò agitentur inter Laicos, vel saltem reus conventus sit Laicus, solius Judicis Laici cognitioni, & Jurisdictioni subsunt, ita ut regulariter Judex Ecclesiasticus, etiam Pontifex, cognitioni illarum se immiscere nequeat, ut Regulæ instar tradunt Innoc. in c. licet 10. princ. de for. compet. & communis DD. Ratio est, quia Prælati Ecclesiastici, & ipse etiam Summus Pontifex in causis fidelium merè

merè temporalibus Jurisdictionem per se, & directè non habent, nisi temporali eorum dominio sint subiecti.

Dixi *regulariter*, & *directè*; nam varijs casibus in causis etiam temporalibus reus Laicus coram Ecclesiastico Judice conveniri potest. Et 1. quidem si vidua, pupillus, orphanus, aut istis similis persona miserabilis sit vi oppressa, & rerum suarum possessione dejecta; nam ista spoliatorum coram Judice Ecclesiastico convenire, & agere ad possessionem recuperandam possunt *c. ex tenore 11. & c. ex parte 15. de for. compet.* Ratio est, quia harum personarum defensio ad Ecclesiam spectat, sicut cumulatim *can. licet 1. & can. seq. dist. 87. can. si quis 21. caus. 24. q. 3. c. super 26. in fin. de V. S.* 2. Si Laicus res ad Ecclesiam, Monasterium, aliisque loca Sacra, & Religiosa pertinentes invadat, turbet, occupet *c. cum sit 8. & c. conquestus 16. de for. compet.* & ratio est, quia hujusmodi invasio, & occupatio Sacrilgium reputatur, quod mixti fori est. 3. Si agatur de peccato; nam ut ab eo recedant Laici, denunciari possunt Judici Ecclesiastico, & ab isto compelli, ut factum est in causa Pacis jurata, à Principe sæculari violata *c. novit. 13. h. tit.* & fieri potest, cum quis obligationem ex nudo pacto naturaliter contractam implere, aut infra dimidium læto recusat satisfacere *c. Antigonus 1. & c. qualiter 3. de pactis.* 4. Si consuetudine receptum sit, ut Judices Ecclesiastici causas Laicorum etiam Civiles, & profanas cognoscant, & judicent *c. si Clericus 5. de for. compet.* 5. Si causa sit mixti fori; tum enim, coram quo Judice Actor voluerit, agere potest. 6. Si Juramentum contractui adjectum sit *c. fin. eod. in 6.* 7. Si constet, quòd Judex sæcularis desit officio suo in administranda Justitia Actori sive Clerico, sive Laico *c. licet 10. h. tit.*

58 Dub. 1. quorum Judicium sæcularium negligentiam supplere Judex Ecclesiasticus possit? Aliqui quidem loquuntur generaliter; melius tamen videntur sentire, qui distinguunt inter Magistratus, & Judices Sæculares, qui superiorem in temporalibus non cognoscunt, & inter eos, qui talem superiorem cognoscunt. De prioribus affirmant, de posterioribus negant, sed volunt horum negligentiam à Superiore, quem recognoscunt in temporalibus, supplendam, & corrigendam esse: qui si & ipse in defectu supplendo, aut inferiore corrigendo negligens sit, tunc primum recurrendum ad Ecclesiam. Ita Innoc. in *c. 10. de for. compet. n. 1.* Abb. *ibid. n. 9.* Suar. *de Censur. D. 20. f. 1. à n. 15.* Oliva *for. Eccl. p. 2. q. 44. n. 3.* Pirh. *tit. de for. compet. n. 125. not. 2. in fin.* Engl. *ibid. §. 2. n. 73.* König *hic n. 51.* & alij ab his *citt.* Ratio est, quia Ecclesia administrationi Justitiæ in temporalibus se non intromittit, quando recur-

sus est ad Superiorem, qui inferioris defectum supplere potest, & vult. Casu autem, quo nullus est Superior, ad quem recurratur, ad bonum spirituale pertinet, ut Justitia administraretur; ac per consequens id fieri potest per potestatem spirituales, quæ superior est, cuique omnia temporalia in ordine ad suum finem servire debent.

Dub. 2. an vicissim Princeps, vel 59 alius Magistratus sæcularis supplere negligentiam Judicis Ecclesiastici in causarum decisionibus, & Clericorum punitione possit? Affirmant Gloss. in *can. filijs 31. V. Regis. caus. 16. q. 7.* Decian. *tom. 1. tr. crim. l. 4. c. 9. n. 83.* Menoch. *retinend. remed. 3. n. 354. & 355.* & alij plures apud Olivam *for. Eccl. p. 2. q. 44. n. 3.* Fundantur 1. textu *can. nos si incompetenter 41. caus. 2. q. 7.* ubi Leo Pontifex Legatos Imperatoris alloquens, Nos, inquit, *si incompetenter aliquid egimus, & subditis justæ Legis tramitem non conservavimus, vestro, ac missorum vestrorum cuncta volumus emendare judicio.* 2. *Can. filijs cit.* ubi negligentia Archiepiscopi in rerum Ecclesiasticarum administratione commissa dicitur Regis auribus intimanda. 3. *c. si quis 2. de regular.* ubi supponitur in causa Ecclesiastica dari recursum ad Principem ob negligentiam Judicis Ecclesiastici. 4. *Novell. 123. c. 21.* relata in *can. si quis 45. caus. 11. q. 1.* ubi id ipsum nominatim cavetur. 5. Praxi Hispaniæ, in qua ad Tribunal regium recurrunt, qui à Judice Ecclesiastico in Civilibus, & Criminalibus causis gravati sunt; neque, ut videri potest, immeritò; quia tali casu Sæcularis Curia non tam agentis, quam Remp. & ipsam Ecclesiam defendentis partes sustinet.

Sed his non obstantibus, tenenda est negativa sententia, quam etiam defendunt Gloss. in *c. qualiter 17. h. tit. V. prohibemus.* Abb. *ibid. n. 7.* Gonzal. *n. 4.* Oliva *l. cit. n. 4.* Pirh. *hic n. 62.* König *n. 47.* Schambog. *n. 39.* Wiest. *de for. compet. n. 105.* & aperte constat ex *c. qualiter cit.* Ratio est, quia ad supplendam alicujus negligentiam necessaria est cognitio, & Jurisdictionis. Hanc autem respectu Judicis Ecclesiastici non habet Magistratus sæcularis, utpote inferior Ecclesiastico. Ergo &c. *Conf.* nam quòd Judex Ecclesiasticus supplere possit negligentiam Judicis sæcularis, claro Juris textu habetur; nihil ejusmodi habetur de Judice sæculari respectu Ecclesiastici. Ergo &c.

Neque contrarium probant Argumenta adversæ sententiæ. Ad 1. respondet König *l. cit.* Leonem Pont. se submitisse Imperiali Judiciò, non coactivo, sed arbitrario ad vitandum fortasse scandalum. Ad 2. dici cum quibusdam potest, textum illum *can. filijs cit.* correctum esse per *c. qualiter cit.* vel si correctio Juris displiceat, dic *can. cit.* recursum ad Regem

- permittere, non tanquam ad Judicem, sed tanquam ad Advocatum Ecclesie, ac Patronum, ut extrajudicialiter curet, ne per dilapidationem Ecclesia patiatur damnum. Ad 3. nomine Principis ibi non intelligitur Princeps secularis, sed Pontifex, ut *ibidem* exponit Gloss. in cas. nam etiam Pontifex Princeps Sacerdotum est juxta can. clericos. 1. V. Pontifex dist. 21. Ad 4. autoritas Justiniani in hac parte nihil evincit, quia agitur de Jure Ecclesiastico, in quo dispositio Juris Civilis non attenditur. Ad 5. praxis illa Hispania, ut Bannez, Cenedo, Marta advertunt, nititur privilegio Sedis Apostolicae, aut saltem ejus collati fama; neque vi illius Regijs Jurisdictionis in Clericos competit, sed tantum simplex notio, quam praemissa, declarant gravamen illatum reo, & hunc contra ipsum defendunt, ut in c. qualiter cit. notat Gonzal. n. 6.
60. Dub. 3. an in nulla causa negligentia Judicis Ecclesiastici in administranda Justitia à Judice seculari suppleri possit? R. posse in controversijs super Feudo ortis; nam si Judex Ecclesiasticus in his Justitiam Vasallis non administrat, ejus negligentia à Principe seculari suppleri potest c. ex transmissa 6. & c. seq. de for. compet. Felin. in c. qualiter 17. h. tit. n. 1. Abb. in c. verum 7. de for. compet. n. 16. Marta de Jurisdic. p. 4. cas. 147. n. 16. Oliva for. Eccl. p. 2. q. 44. n. 11. Ratio est, quia Judex secularis respectu cause Feudalis in casu, quo ipse dominus directus est, & Feudum Laicale, est superior Ecclesiastico. Plura de Judice Caularum Feudalium infra n. 65. & seqq.
61. Queritur 3. ubinam tractanda sint causa, quae mixti sunt fori? R. tractanda sunt ab eo Judice, qui alterum, cum quo cumulativam potestatem cognoscendi de hujusmodi causa habet, causa cognitionem in se suscipiendo praevenerit: quo casu is, qui ita ab altero praeventus est, non potest amplius in cognitionem cause sese ingerere, aut praeventum ab ea cognoscenda, & dijudicanda impedire arg. l. si quis 7. ff. h. tit. Ut autem causa aliqua mixti fori sit, & praeventioni inter Judicem Ecclesiasticum, & Saecularem locus sit, duo requiruntur. 1. Ut causa illa ex se, & ex natura sua sit temporalis; nam de spirituali, & Ecclesiastica Judex secularis non potest cognoscere, ut dictum est supra n. 50. & seqq. 2. Ut vi Legis, aut consuetudinis cognitionem ejus suscipere Judex Ecclesiasticus possit; nam alias causa temporales Laicorum à Judice Saeculari examinantur privatim ad Judicem Ecclesiasticum, ut dictum est n. 72.
62. Dub. 1. quanam causa sint mixti fori? R. has late referunt Clar. §. fin. n. 1. & seqq. Fragos. de regim. Reip. Christian. p. 1. l. 2. D. 4. §. 5. & seqq. Farin. prax. crim. l. 1. tit. 1. à n. 127. Laym. l. 4. tr. 9. c. 2. à n. 5. Haun. de Just. tom. 5. tr. 1. à n. 324. & tom.

6. tr. 1. à n. 126. König hic n. 57. & 58. Wiest. de for. compet. n. 140. & alij passim. Suntque 1. causa de Matrimonio, Decimis, Jure Patronatus, & similibus spiritualibus, aut his annexis rebus, & Juribus, quando circa ea moventur quaestiones facti; vel quando agitur super hujusmodi rerum possessione retinenda, vel recuperanda contra reum Laicum, neque admiscetur quaestio Juris, five proprietatis, ut infra Tit. 10. & 12. 2. Causa restitutionis, si ab Ecclesia petatur contra Laicum c. requisivit 1. de in integr. restit. c. ad nostram 11. de reb. Eccl. non alien. & dictum est l. 1. tit. 41. n. 37. 3. Causa miserabilium personarum, si vel vi oppressae, aut spoliatae sint, vel Judex secularis negligens fuerit in administranda Justitia c. licet 10. c. ex tenore 11. & c. ex parte 15. de for. compet. 4. Causa Juramenti, quando agitur ad ejus observantiam, vel perjuri punitionem c. fin. de for. compet. in 6. & c. licet 2. de Jurejur. in 6. 5. Causae Usurarum, quando quaestio est, an Contractus aliquam iniquitatem contineat, ut declarabitur libr. 5. tit. 19. 6. Causa Adulterij, nisi de eo agatur ad dissolutionem, vel divortium; hoc enim casu cognoscere de eo solus Judex Ecclesiasticus potest, cum sit causa mere spiritualis. 7. Causa criminum polygamiae, sodomiae, fornicationis, concubinatús, incestus &c. 8. Causa blasphemiae, divinationis, seu magiae illicitae, sortilegij, nisi saperent haesim; tunc enim ad solus Judicis Ecclesiastici cognitionem spectarent, c. ut inquisitionis 18. V. prohibemus de heretic. in 6. 9. Causa Sacrilegij, falsationis Litterarum Apostolicarum, assassinatus, Spolij Ecclesiastici, vel invasionis rerum Ecclesiasticarum &c. Horum criminum si reus sit Laici, non solum à Judice seculari, ut communiter fit, sed etiam ab Ecclesiastico puniri possunt: & ratio est, quia ejusmodi crimina adversantur non tantum bono politico Reip. sed etiam Fidei, & Religionis, vel saltem fini supernaturali, cujus Ecclesia curam gerit, & ferè cum Ecclesiae damno, ac praejudicio conjuncta sunt.

Dub. 2. utrum Laicus, in criminibus 63 mixti fori punitus à Judice Ecclesiastico, ob idem crimen possit etiam puniri à Judice Laico? Negat Host. in c. tua 5. de Procurat. Butrio *ibid.* n. 18. & Legista communiter secundum Abbat. *ibidem* n. 7. Fundantur 1. l. licet 4. §. fin. ff. naut. caupon. & c. ubi dicitur de ejusdem hominis delicto saepius quaerendum non esse. 2. c. de his 6. de accusat. ubi asseritur non posse replicari accusationem de criminibus, de quibus quis absolutus est. 3. Arg. l. Prator 7. §. si dicatur 1. ff. de injur. per quam DD. asserunt, quod si pro crimine diversa poena imposita sunt, & reum Judex punierit minori ex impositis, non possit ille amplius puniri alia poena. Igitur si punitus fuit poena Juris Canon-

nonici in crimine mixti fori à Judice Ecclesiastico, etiamsi minor illa sit, quam poena Juris Civilis, non poterit puniri per sæcularem.

Affirmativam è contrario tenent Bald. in l. placet n. 5. C. de SS. Eccl. Paul. Castr. in l. cunctos populos n. 9. C. de Summ. Trinit. Covar. l. 2. var. c. 10. n. 6. Jul. Clar. §. fin. q. 57. n. 14. & alij apud Olivam for. Eccl. p. 2. q. 25. n. 9. Nituntur 1. c. felix 5. v. per hoc quoque, de pœnis in 6. ubi post impositionem poenæ pro gravissimo homicidio Cardinalis, additur, per hoc sæcularibus potestibus non adimi potestatem utendi Legibus contra tales, quas adversus sacrilegos Catholici Principes ediderunt. 2. L. omnibus 3. v. fin autem C. de sponsal. ubi disponitur, quòd imposita minori poenà à Judice, qui aliam majorem imponere non potest propter limitationem Jurisdictionis, ad majorem iri Judicem possit, ut puniat competenter. 3. Ratione, quia qui commisit crimen mixti fori, utramque Remp. Ecclesiasticam, & Sæcularem offendit. Igitur, ut reparetur utriusque læsio, ab utraque tam sæculari, quam Ecclesiastica potestate est coercendus.

Tenenda est via media, & cum Abb. in c. de his 6. de accusat. n. 1. Gomez. tom. 3. var. c. 1. n. 4. Molin. de J. & J. tr. 3. D. 49. n. 3. Oliva l. cit. n. 12. Pirh. de for. compet. n. 144. Wiest. ibid. n. 141. adhibenda distinctio: Vel enim reus Laicus à Judice Ecclesiastico propter ejusmodi crimen punitus est poenà ordinarià secundum Canones & Leges statutà, aut si ordinarià statuta non est, alià extraordinarià delicto proportionatà; vel contra solum affectus ab eodem est poenà medicinali, aut alià SS. Canonibus, non tamen Legibus Civilibus definità, ut in atrocioribus delictis, præsertim quæ poenæ sanguinis obnoxia sunt, fieri solet. Si primum, reus ad poenam trahi denuo in foro sæculari nequit, ut bene probat negativa sententia, & suadet æquitas, quæ non permittit, ut condignè punitus amplius puniatur. Si secundum, in eum animadverti in foro sæculari adhuc poenà ordinarià per Leges statutà potest, ut probant argumenta affirmativæ sententiæ. Extenditur distinctio etiam ad casum, quo Judex Laicus in crimine mixti fori reum punit secundum Leges; per hoc enim, licet vindictivam non possit, non tamen prohibetur Judex Ecclesiasticus eidem infligere poenam spirituales, & medicinales. Oliva l. cit. n. 30. Wiest. l. cit.

64 Dub. 3. an Laicus criminis accusatus, si in foro Ecclesiastico absolutus est, in sæculari condemnari possit? Affirmant Felin. in c. 6. de accusat. n. 13. Covar. l. 2. var. c. 10. n. 6. Clar. §. fin. q. 57. n. 11. Gomez. tom. 3. var. c. 1. n. 40. Laym. l. 4. Theol. tr. 9. c. 2. n. 6. Pirh. de for. compet. n. 144. Rationem dant, quia,

cùm potestas Ecclesiastica, & sæcularis sint diversæ, sententia, quæ ab una lata est, apud alteram non parit exceptionem rei judicata.

Sed tenenda est negativa sententia, & dicendum sic, absolutum regulariter accusari, vel condemnari à Judice Sæculari non posse amplius, saltem quoties crimen non fuit obnoxium poenæ sanguinis, & condignè à Judice Ecclesiastico puniri potuit. Ita Gloss. in c. de his 6. de accusat. v. replicari, Bartol. in l. si quis homicidij C. eod. Boss. præd. crim. tit. de sentent. n. 64. Oliv. for. Eccl. p. 2. q. 28. n. 14. Wiest. de for. compet. n. 142. & patet ex c. de his cit. Ratio est, quia etfi potestates illæ diversæ sint, se invicem tamen juvare debent: & hinc sententia, quæ à Judice Ecclesiastico in crimine mixti fori validè pronuntiata est, observari etiam in foro sæculari debet c. fin. de except. in 6. Proceditque hoc etiam in criminalibus, ut contra Felin. ex communi omnium DD. ut ait, sensu advertit Oliva l. cit.

Ad argumentum contrarium patet ex ratione allata.

Quæritur 4. qualis sit Judex Causarum Feudalium? 1. distinguendo: Vel enim lis, & controversia est inter Vasallos, vel inter Vasallum, & extraneum, vel inter Vasallum, & Dominum ejus directum, vel inter hunc, & extraneum, vel denique dubium est, cujus ex duobus litigantibus Feudum sit.

Si primum, & lis agatur inter duos Vasallos, de ea cognoscere Dominus directus solet, prout statuitur l. 2. feud. tit. 55. §. fin. v. præterea: quod etiam traditur, vel potius supponitur c. ceterum 5. h. tit. c. ex transmissa 6. de for. compet. & tradunt Joan. Andr. in c. 5. cit. n. 3. Pirh. hic n. 149. König ibid. n. 61. & alij communiter. Ratio est, quia penes dominum directum manet dominium, & proprietas rei feudalis, utilitas autem sola conceditur Vasallo, & quidem ex beneficio, & liberalitate domini directi. Atqui de re propria, & suo beneficio, ac liberalitate penes alterum existente cognoscere, & pronuntiare quis potest. Ergo &c. Proceditque hoc 1. etiamsi Dominus Feudi aliàs nullam habeat Jurisdictionem; nam hanc acquirit hoc ipso, quòd rem suam in Feudum concedit. Hinc Judex in causa feudali esse etiam homo plebejus potest; quia Jura, & DD. loquuntur generaliter, neque distinguunt inter personas publicas, & privatas, plebejos & nobiles. Innoc. in c. verum 7. de for. compet. n. 1. Marta de Jurisdic. p. 4. cas. 89. n. 3. P. Melch. Friderich tr. de for. compet. n. 685. Procedit 2. si agatur Judiciò petitorio, si ve possessorio; cum enim Jura allegata indistinctè asserant, de Feudo apud Dominum directum controversiam esse terminandam, causa proprietatis excludi non debet.

debet, maximè cum idem debeat esse Judex proprietatis, & possessionis *c. susceptis 1. de caus. poss. & propriet. & l. nulli 10. C. h. tit. Fachin. l. 7. contr. c. 100. König n. 61. cit. P. Friderich. l. cit. in fin. Procedit 3. etfi Vafallus sit Clericus, & dominus directus sit Laicus c. ceterum. c. ex transmissa. & c. verum cit. quia etiam coram hoc Vafallus Clericus conveniri potest, & comparere debet, saltem si causa civilis sit. Gonz. in c. ceterum cit. n. 1. & apud hunc alij.*

66 Si secundum contingat, & lis agatur inter Vafallum, & extraneum, quia v. g. extraneus in fundo Feudali servitute, vel aliud Jus præterdit, aut omnino fundum ad se pertinere contendit, causa cognitio pertinet ad Judicem Ordinarium Rei conventi, non verò ad dominum directum. *l. 2. Feud. c. 43.* Ratio est, quia aliàs aut Dominus deberet esse Judex, aut Pares Curia. Atqui Dominus in hac causa judicare non potest; tum quia Jura eidem Jurisdictionem duntaxat dant in Vafallos, non autem inter extraneos; tum etiam, quia si tali casu pronuntiaret, videretur esse Judex in causa propria. Sed neque Pares Curia hoc casu possunt cognoscere; quia hi negotijs extraneis se immiscere non possunt. Igitur magis expedit, Judicium à Judice Ordinario expediri. P. Schmier *tr. de Judic. c. 4. n. 66.* & ante hunc Gloss. *in c. 5. b. tit. in jin. Abb. ibid. n. 13. Decius n. 9. Pirh. de for. compet. n. 150.*

67 Si tertium fiat, & lis sit inter Vafallum, & Dominum directum, distinguendum est: Vel enim Vafallus rem, de qua controversia est, dicit esse Allodiale, & liberam, vel faretur eam Feudalem esse, sed questio solùm est super Feudi concessione, devolutione, retentione, servitijs, vel tributo ratione illius præstandis. In primo casu controversia decidi debet à Judice Ordinario Rei conventi, ne Dominus directus, ejus causa cognitionem sibi vendicans, jus dicat in causa propria. In secundo cognitio causa pertinet ad Pares Curia, si tales sint, vel si nulli sint Pares Curia, iterum ad Judicem Ordinarium Rei conventi cognitio ea pertinet *l. 2. feud. tit. 55. §. fin. v. si verò.* Porro Pares Curia appellantur Convasalli ejusdem Domini directi, degentes in eodem territorio; nam si in diversis territorijs, seu Districibus habitent, inter se Pares Curia non sunt, licet sint Vafalli ejusdem Domini. Wefenb. *tr. de feud. c. 17. n. 3. Bocer. de Jurisdic. c. 3. n. 56. Mynsing. cent. 4. obs. 89. n. 14.* Ratio utriusque resolutionis est, quia ne Dominus in causa propria judicaret, Judicium debebat alijs tribui; non autem poterat convenientius tribui ulli, quam vel Judici Ordinario Rei conventi, vel Paribus Curia, quippe qui post Dominum censebantur Jurium, & Consuetudinum

Feudalium optimam notitiam, & experientiam habere. Ergo &c.

Si quartum, & lis sit inter Dominum directum, & extraneum, quia v. g. iste negat rem esse Feudalem, aut in ea servitute, aut aliud simile jus sibi vendicat, non Dominus, nec Pares Curia, sed Judex Ordinarium Rei conventi judicat *l. 2. feud. tit. 43.* Et quidem Dominus directus hoc casu cognoscere non potest de controversia, ne sc. ut jam dictum est, Judex sit in causa propria. Pares Curia non possunt; quia his Lex in extraneos Jurisdictionem non tribuit. Superest igitur, ut de tali causa cognoscat Judex Ordinarium Rei conventi, apud quem iste de alijs negotijs conveniri potest, & respondere conventus debet.

Si quintum denique, & dubium sit, cuius ex duobus litigantibus Feudum sit, Abb. *in c. 5. b. tit. n. 13. Socin. in c. 6. de for. compet. n. 29. Schrader. tr. Feudal. p. 10. f. 2. n. 8.* controversia decisionem adstruunt Domino directo ex ratione, quia causa hæc verè Feudalis est, ac proinde non ab alio, quam ab ipso Domino, rectius, & expeditius tractari potest. Contra Decius *in c. 5. cit. n. 11. Imol. ibid. n. 6. Curt. Junior. tr. feud. p. 7. n. 5. Fach. l. 7. contr. c. 101. Pirh. de for. compet. n. 149. Wiest. ibid. n. 108.* existimant, eo casu, saltem si neuter litigantium aliud feudum à Domino directo obrineat, cognitionem causa competere Judici Ordinario. Colligitur ex *l. 2. feud. c. 15. §. illud tamen.* Ratio est, quia hoc ipso, quòd sic litigantes aliud Feudum à Domino directo non habeant, & Feudum litigiosum ad se pertinere uterque contendat, eorum unus duntaxat Vafallus est, alter autem extraneus. in casu autem, quo Vafallus litigat cum extraneo, secundum dicta *n. 66.* cognitio litis ad Judicem Ordinarium pertinet. Ergo &c.

Porro casu, quo cognitio causa Feudalis ad Pares Curia spectat, vocari quidem, & judicare omnes possunt, ut pro comperito supponit P. Friderich *de for. compet. n. 697.* non tamen necesse est vocari omnes, sed possunt ex ijs aliqui eligi, qui litem decident, quæ electio communiter à Domino, & à Vafallo cum Domino litigante perficitur. Quod si in electione dissentiant, prius Dominus eligit, postea Vafallus pari numero, quo elegit Dominus *l. 2. feud. tit. 16.* Si Vafallus circa electionem sit contumax, & vel eligere nolit, vel in electione tergiverferet, Vultejus *de feud. l. 2. c. 2. n. 27. Mynsing. cent. 4. obs. 89. n. 10. König hic n. 65.* judicant electionem solius Domini esse, ita ut ab ipso electi soli sint Judices: quod vice versa idem König *l. cit.* cum Rittershusio *de feud. c. 9. q. 13.* existimat dicendum, quando Dominus in eligendo tergiverferatur, aut non vult eligere.

Sed quia super hoc nihil Jure proditum est, forsitan rectius cum Sonbecio, & alijs dicetur, cognitionem causæ tunc pertinere ad omnes Pares Curix, qui commodè haberi possunt; quia ut rectè advertit P. Friderich de for. compet. n. 697. facultas eligendi non cogit ad eligendum, & in omnes censetur consentire, qui eligere certos non vult.

71 An jurati Pares Curix esse debeant, ut in causa Feudali Judices esse possint, dubium fieri potest: in quo Certum est 1. non esse eligendum pro Pari, dissentiente Domino, aut Vasallo, illum, qui ne quidem fidelitatem juravit Domino; nam ita clarè l. 2. feud. tit. 16. in fin. Certum est 2. posse Dominum, & Vasallum litigantes consentire in non juratos; quia possunt alijs, quàm Paribus, Jurisdictionem prorogare. Difficultas dubij est, an sufficiat Juramentum fidelitatis in Investitura præstitum, vel an Juramentum de novo præstare debeant de rectè judicando? Hoc secundum requirunt aliqui cum Præposito. Primum iusticere existimat Mynsing. cent. 4. obs. 89. n. 8. § 9. Engl. de for. compet. p. 2. §. 4. n. 92. König hic n. 66. & plerique alij, quòd textus §. pen. de prohib. feud. alien. per Frideric. loquatur solum de Paribus sub debito fidelitatis, non autem sub debito rectè judicandi juratis. Videtur consulenda locorum consuetudo. In Germania Vasalli ferè jurant, se administraturos Justitiam, & rectè judicaturos, ut testatur Zaf. in Epitom. Feud. & Hartm. Hartmanni l. 2. præc. obs. tit. de feud. obs. 23. apud Mynsing. l. cit.

72 Quæritur 5. coram quo Judice ventilanda sint causæ connexæ? n. de his Regula generalis est, quòd de ijs, nisi aliud quid obstet, ab uno, eodèmq; Judice cognoscendum sit c. fin. de rescript. c. causa 9. de in integr. restit. c. susceptis 1. de caus. poss. §. propr. c. ad hoc 1. de sequest. poss. §. fruct. l. cum ex pluribus 2. ff. de quib. reb. ad eund. Judic. eaf. l. omnes 5. C. arbitr. tutel. l. adite 1. §. l. seq. C. de ordin. Judic. l. cum §. ipse 1. C. de ordin. cognit. & præcipuè l. nulli 10. C. h. tit. Ratio est partim, ut parcatur sumptibus, qui multiplicarentur, si rei ad diversos Judices distraherentur; partim quia Judex, qui de una cognovit, jam est instructus ad expeditiorem tractationem alterius; partim denique, quia sic minus periculum est, ne sequantur sententia contraria. Plures alias rationes accumulans Mindan. l. 3. de continent. causar. c. 2. n. 2. §. 3. Goëddæus in c. 1. de sequest. poss. §. fruct. n. 31. & alij. Porro causæ connexæ, seu continentes dicuntur, qui communem habent liquidationis, & discussionis qualitatem, ac rationem, propter quam una sine altera plenè ac liquidè cognosci, ac definiri nequeat. Jafon in l. nulli tit. & l. quoties 3. C. h. tit. Ummius D. 4. ad Pro-

cess. Judic. thes. 4. n. 17. Goëddæus l. cit. n. 28. Wiest. de for. compet. n. 133. & novissimè P. Friderich ibid. n. 561.

Dub. 1. quot modis esse causæ connexæ possint? n. posse pluribus modis. 73
1. Ratione personarum, quæ in Judicio conveniuntur, ut si lis sit inter plures cohæredes, plures socios, plures tutores. 2. Ratione rei, de qua controversia est, quando circa eandem rem diversæ quæstiones principaliter, aut incidenter in Judicium deducuntur, ut cum lis est de ejusdem rei possessione, & proprietate, de divortio, & dotis, vel donationis propter nuptias amissione &c. 3. Ratione quæstionis præjudicialis in Judicio incidentis, ut cum in petitionem hæreditatis, principaliter in Judicium deductam, incidit quæstio status, e. g. an qui illam petit, filius, an ex matrimonio, vel concubinato procreatus sit. 4. Ratione reconventionis, cum reus conventus reconvenit actorem convenientem se. 5. Denique ratione actionis generalis, quo modo connectuntur causæ, & res diversæ, quæ sub una, eadèmq; tutelæ, vel negotiorum gestorum, aut hæreditatis petitione continentur. Jam de his omnibus procedit regula num. præc. data, quòd ille Judex, qui decernit de una causa ex ita connexis, etiam decernere debeat de altera, vel alijs cum priore connexis, juxta textus cit. cum discrimine tamen inter antiquiora, & nostra, nostrisque propinquiora tempora; nam olim hæc causarum connexarum tractatio apud eundem Judicem fuit necessitatis sub pœna officio Judicis intelligenda illi, qui earum continentiam à se diviserit, ut constat ex l. nulli 10. C. h. tit. Hodie autem si Actor hujusmodi divisionem faciat, & causas connexas apud diversos Judices tractet, reus opponere solum potest exceptionem continentia: quam si omiserit, processus coram diverso Judice agitur tenet. Bald. in l. nulli cit. n. 3. Jafon. ibid. n. 6. Felin. in c. fin. n. 8. h. tit. Mynsing. cent. 1. obs. 97. Gaill. l. 1. obs. 32. n. 13. König hic n. 74.

Dub. 2. quis Judex in causis connexis 74 legitimus sit? Non omnino conveniunt DD. Mynsing. cent. 1. obs. 4. n. 1. Gaill. l. 1. obs. 32. n. 3. Blum. Process. Camer. tit. 40. n. 8. fin. Stryck. in us. mod. Pandect. ad tit. de quib. reb. ad eund. §. 2. §. seqq. putant adeundum illum, qui est Superior respectu omnium interesse habentium. Bartol. in l. præcipimus §. eadem C. de appellat. Schrader. de feud. p. 10. f. 4. n. 75. §. 76. quos citat, & sequitur Engl. de for. compet. n. 79. negant faciendum hoc casu discrimen inter Judicem superiorem, & æqualem; putant enim ibi terminari litem debere, ubi vel contra unum ex correis præoccupata est. Alij cum P. Schmier de Judic. c. 4. n. 73. §. 74. distinguunt, an respectu unius, vel alterius Judex inferior sit incompetens, an verò competens respectu

omnium. Si primum, adeundus est Judex omnium correorum superior per textus *l. omnes 5. C. arbitr. tutel. l. si questio 2. C. de ordin. judic. l. cum & ipse 1. C. de ordin. cognit. & Ordin. Camer. p. 2. tit. 3. Rec. deputat. 1600. §. bey unferem 23.* ne ceteroquin Judex inferior adimat correis conventis privilegium forum, & Judici superiori prerogativam judicandi. Si secundum, coram eodem Judice, apud quem causa respectu unius est coepta, etiam respectu aliorum est continuanda *arg. l. si inter 1. & l. seq. ff. de quib. reb. ad eund. Judic. & l. in. C. ubi de hered.*

75 Dub. 3. an universaliter Judex, qui cognovit de una causa, etiam cognoscere de altera connexa debeat? hoc solum procedere regulariter; nam plures fieri exceptiones debent. 1. Si reus conventus contra dividendam causarum continentiam non excipiat; tunc enim, ut *n. 73.* dictum est, sic acta in diversis Judicijs valent. 2. Si Judex, coram quo agitur una ex connexis, respectu alterius ex illis sit incompetens, e. g. si causa una sit temporalis, altera autem ex connexis spiritualis; nam tunc Judex Laicus de temporali causa cognoscens, spiritualem connexam remittere ad Judicem Ecclesiasticum debet, ut constat ex *c. tuam 3. de ordin. cognit.* quo Titulo plenior hujus rei explicatio traditur. 3. Si unus ex litigantibus sit Laicus, alter Clericus, v. g. si Clericus coram Judice Laico contra Laicum agat possessorio, ac postea contra ipsum agatur petitorio; nam tunc Judicium petitorium Laicus Judex adversus Clericum tractare non potest, cum sit incapax Jurisdictionis in Clericum *c. fin. h. tit. 4.* Si reus in primo Judicio contumax fuit;

nam tunc causa dividi, & Judex mutari potest, ita quidem, ut contumaci excipere volenti de non dividenda causa negetur exceptio etiam casu, quo is vellet reficere expensas primi Judicij. Bartol. in *l. quamvis ff. de damn. infect.* Sichard. in *l. nullibi C. h. tit. n. 16.* Ratio est, quia qui semel Judicem contempsit, non potest invito actore moram purgare. 5. In executivis, seu cum ad executionem proceditur; nam hoc casu non tantum alia, & alia via eligi potest, e. g. petendo contra debitorem, ut in possessionem pignoris mittat, ac postea, ut is personaliter capiatur, donec satisfaciatur; sed etiam postquam ab uno Judice petij, ut mittat in possessionem pignoris, aut ut hoc distrahere mihi liceat, possum ab alio petere, ut debitor incarceretur. Bartol. in *l. consentaneum C. quomod. & quand. Jud. col. 2.* Sichard. *l. cit. n. 19.* & alij. Ratio esse potest, quia in ijs, quae paratam habent executionem, non est opus figurâ, aut strepitu Judicij. 6. Si Juramentum contractui adjectum fuit; nam hoc casu juxta Jafon. & Sichard. in *l. nulli cit. n. 17.* Joan. Andr. in *c. fin. de for. compet. in 6.* & alios, cumulari Judicia, & debitum (tamen unicum sit, ac propterea continentia causae detur) peti apud Judicem saecularem, simulque propter Juramentum, utpote quod est spirituale, peti à Judice Ecclesiastico potest, ut partem cogat ad observantiam Juramenti, vel ut Judici saeculari scribat, ut ipse ad hoc cogat debitorem. Rationem dant, quia Juramentum adjicitur foro foro *c. fin. de for. compet. in 6.* habetque paratam executionem, sicut sententia, & instrumentum Depositi *l. jusjurandum 2. ff. de Jurejur.* de quibus latè P. Friderich de *for. comp. an. 577.*

§. IV.

De Forma, Effectu, & Contrarijs Judiciorum.

SUMMARIUM.

76. Judiciorum Forma.
77. Effectus.
78. Cause, ob quas fit nullum.
79. Modi, quibus finitur.
80. Quando peti possit absolutio ab observatione Judicij?

76 **Q**Uæritur 1. in quo consistat Judiciorum Forma? *Re.* consistit in Processu Judiciario, qui variat; Stylus tamen, & consuetudo Curiarum potissimum ita habet. 1. Actor accedit Judicem, & oblato Libello, de causa Litis summarie eundem instruit, petitque, ut Processum admittat, & Adversarium citet. 2. Decernitur à Judice citatio, & per publicum juratumque ministrum jubetur reus

81. An etiam hodiernis moribus lapsu biennij, vel triennij finiatur Instantia?
82. An defacto instantia de Jure Canonico sit perpetua?

ad certam diem comparere Juris experiendi causâ. 3. Reo in Judicio ad diem designatam comparenti offertur Libellus Actoris, nisi jam prius, ut alicubi fit, cum citatione sit missus, ut deliberare possit, num Judicium velit suscipere, an contra petitioni Actoris cedere. 4. Pro hac deliberatione conceduntur eidem Dilaciones deliberatoriae, & his finitis iterum jubetur se sistere in Judicio. 5. Si reus termino deliberandi lapsus, denuo compareat, &